

Lunds universitet
Sociologiska institutionen

Det kvinnliga ansvaret och det manliga privilegiet

En kvantitativ studie om arbetstidsförkortning och jämställdhet

Författare: Emil Gabrielsson
Kandidatuppsats: SOCK01, 15 hp
Vårterminen 2014
Handledare: Mimmi Barmark

Tack till...

... Carina Hellgren som gjorde denna studie möjlig genom att låta mig ta del av och använda data från Arbetslivsinstitutets studie.

... Mimmi Barmark för värdefull handledning och stor hjälp i utformandet av studien.

Abstrakt

Författare: Emil Gabrielsson

Kandidatuppsats: SOCK01, 15 hp

Vårterminen 2014

Sociologiska institutionen, vårterminen 2014

Studiens syfte var att undersöka om en arbetstidsförkortning från åtta till sex timmar per dag har en påverkan på graden av jämställdhet inom hushåll. Hushållets jämställdhet har operationaliserats till ansvarstagande av uppgifter i hushållsarbete. Empirin för uppsatsen kommer från en tidigare gjord studie av Arbetslivsinstitutet som studien har fått tillåtelse att använda. Två frågor ställdes och besvarades:

Kan en arbetstidsförkortning leda till en ökad manlig delaktighet i hushållsarbetet?

Kan en arbetstidsförkortning leda till en ökad kvinnlig delaktighet i hushållsarbetet?

Frågorna analyserades med hjälp av fyra olika perspektiv, resurs-, ekonomiska- och genuskonstruktivistiskaperspektiv samt ett om jämställda hushåll. En kvantitativ metod används och statistiska analyser genomförs. Resultatet visade att en arbetstidsförkortning inte leder till varken en ökad manlig eller kvinnlig delaktighet.

Nyckelord: Arbetstidsförkortning, Hushållsarbete, Jämställdhet

The study aimed to examine whether a work time reduction from eight to six hours a day affects equality. Household equality has been operationalized into being responsible for housework tasks. The empirical data for the paper is from a previous study by the National Institute for Working Life which this essay has been given permission to use. Two questions were asked and answered:

Would a work time reduction lead to increased male participation in housework?

Would a work time reduction lead to increased female participation in housework?

The questions were analyzed using four different perspectives: the resource perspective, the economic perspective, the construction of gender perspective and one of equal households. A quantitative method is used and statistical analyses are carried out. The results showed that a reduction in working time did not lead to either increased male or female participation.

Keywords: Work time reduction, Housework, Equality

Innehållsförteckning

1. Introduktion.....	5
2. Bakgrund.....	6
2.1 Syfte & Frågeställning	6
2.1.1 Avgränsningar och definitioner	6
3. Arbetstidsfrågan då och nu.....	7
4. Tidigare forskning	8
5. Teori	11
5.1 Makt och resurser.....	11
5.2 Specialisering och humankapital	12
5.3 Konstruktion och socialisation av genus och kön.....	13
5.4 Jämställda hushåll	14
6. Metod	14
6.1 Empiri.....	15
6.1.1 Studien	15
6.1.2 Population och Urval	15
6.1.3 Bortfall	16
6.1.4 Begränsningar	16
6.1.5 Huvudenkäten	16
6.2 Validitet & Reliabilitet	17
6.3 Etik.....	18
6.4 Statistisk analys.....	19
6.4.1 Statistiska mätmetoder	19
6.4.2 Förberedande av analys.....	19
7. Resultat.....	20
7.1 Jämställda hushåll	20
7.2 Analys av beteendeförändring.....	21
7.3 Regressionsanalyser av hushålls- och barnindex	24
7.3.1 Hushållsindex.....	25
7.3.2 Barnindex	25
8. Diskussion.....	26
8.1 Det manliga privilegiet.....	27
8.2 Det kvinnliga ansvaret	28
9. Slutsats	29
10. Litteraturförteckning	31

1. Introduktion

Den politiska frågan om arbetstid har varit väldigt omstridd och legat högt på agendan under stora delar av det demokratiska Sveriges historia. Efter att åttatimmarsdagen år 1973 förverkligats på allvar verkar dock luften ha gått ur rörelsen och frågan förflyttats till periferin. Rörelsen för arbetstid har dock alltid levt kvar. Framför allt en grupp har tagit den till sig, kvinnorna. De har alltid varit delägare till frågan men efter åttatimmarsdagens införande har arbetstidsfrågan blivit en alltmer utpräglad kvinnofråga. När arbetstid debatteras och diskuteras ligger de ekonomiska aspekterna i fokus, kostnaden för en sådan reform är det största argumentet emot. Andra argument i debatten är huruvida det leder till bättre eller sämre arbetsvillkor, lägre eller högre sjukskrivningstal och den så kallade fritidslinjen där livet inte ska levas för att arbeta utan tvärtom man ska arbeta för att kunna leva. Outredd går dock frågan om jämställdhet. Frågan kan ställas upp som *påverkar en arbetstidsförkortning jämställdheten i ett samhälle?* Det är i den här frågan som den här uppsatsen tar sin utgångspunkt.

I Sverige 2014 är tre riksdagskandiderande partier för en arbetstidsförkortning, Vänsterpartiet, Feministiskt initiativ och Miljöpartiet. Inom Socialdemokraterna är också förbundet S-kvinnor för en förkortning. Deras argument för en arbetstidsförkortning tar avstamp i just jämställdheten. Vänsterpartiet gav 2013 ut en rapport om arbetstidsförkortning och skriver att de vill med en arbetstidsförkortning "... strukturellt förändra kvinnors situation på arbetsmarknaden och öka jämställdheten" (Vänsterpartiet, 2013, s.25). En arbetstidsförkortning frigör enligt dem "Tid som möjliggör och skapar förutsättningar för en jämnare fördelning av det obetalda reproduktiva arbetet." (ibid, s.25) och de menar också att "... en förkortad arbetsdag med bibehållen lön ökar kvinnors möjlighet till ekonomisk självständighet." (ibid, s. 25). Feministiskt initiativ och Miljöpartiet skriver i sin tur att: "Kortare arbetsdagar är en fråga om jämställdhet – en möjlighet till rättvisare fördelning av både lönearbete och hushållsarbete" (Schyman & Schlyter, 2010). S-kvinnor menar att kommuner och landsting borde gå före och genomföra arbetstidsförkortningar och att detta skulle "... gynna kvinnors livskvalitet och hälsa och främja en jämställd och hållbar samhällsekonomi" (Vänsterpartiet, 2013, s. 24). Feministiskt initiativ har som mål att nå 30-timmarsveckan till 2020, Miljöpartiet vill i första hand nå en 35-timmarsvecka och Vänsterpartiet har sex timmars arbetsdag med i sitt partiprogram. Jämställdhetsfrågan ligger till grund för samtliga av de här grupperingarnas argumentering för en arbetstidsförkortning och frågan blir då om en arbetstidsförkortning faktiskt jämnar ut.

2. Bakgrund

För att svara på den ovan ställda frågan kommer jag i den här uppsatsen att använda mig av empiri från en tidigare gjord studie. Studien utfördes av Arbetslivsinstitutet mellan 2004 och 2007. I studien gick drygt 400 människor ner i arbetstid från åtta till sex timmar per dag över 1,5 år 2005 – 2006. Huvudrapporten heter *Arbetstidsförkortning och hälsa* men även artiklar har skrivits med bas i data från studien (Bildt, Åkerstedt, Falkenberg, Ingre, Kecklund, Larsson, Nyfjäll & Sandberg, 2007). Arbetslivsinstitutet avvecklades dock år 2007 vilket fick som följd att studiens projekttid kortades med tre månader vilket främst drabbade analysen och skrivandet av rapporten. Därför finns det anledning att fortsätta analysera den data som togs fram i studien. Jag har tagit kontakt med huvudförfattaren till studien och fått tillåtelse att göra det och denna uppsats är således ett led i en sådan ambition.

2.1 Syfte & Frågeställning

Syftet med den här studien är att undersöka om en arbetstidsförkortning från åtta till sex timmar per dag med bibehållen lön har en påverkan på jämställdheten inom hushåll.

Den här uppsatsen ämnar svara på två forskningsfrågor:

1. *Kan en arbetstidsförkortning i offentlig sektor leda till en ökad manlig delaktighet i hushållsarbetet?*
2. *Kan en arbetstidsförkortning i offentlig sektor leda till en ökad kvinnlig delaktighet i hushållsarbetet?*

2.1.1 Avgränsningar och definitioner

Ett par avgränsningar har vidtagits i skrivandet av den här uppsatsen och den första är att analysen bara utförs på offentlig sektor. Offentlig sektor är den del av arbetslivet som det på senare år har varit aktuellt att utföra arbetstidsförkortningar på. Alla svenska studier under tidigare forskning är utförda på offentlig sektor. Det är i offentlig sektor som arbetstidsförkortningar för tillfället är mest troliga och därför också mest relevanta.

Nästa avgränsning är kopplad till jämställdhet och den operationalisering och definition som har utförts av begreppet. Arbetslivsinstitutets studie hade som delsyfte att granska hur jämställdheten påverkades av en arbetstidsförkortning och därför fanns det mycket material i studien som anknyter till det. Den definition av jämställdhet som används i rapporten är ”Ett tillstånd som anses råda antingen när män och kvinnor har samma rättigheter, skyldigheter och

möjligheter eller när män och kvinnor har samma ställning och inflytande” (Bildt et al, 2007, s. 8). För att ge läsaren perspektiv visas en del av Nationalencyklopedins definition på jämställdhet, som lyder: ”Jämställdhet innebär att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla väsentliga områden i livet” (2014). Viktiga beröringspunkter här emellan är rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Den här uppsatsen kommer handla om rätten, skyldigheten och möjligheten till att arbeta både i hemmet och på arbetsplatsen. Med de här definitionerna som grund vill jag argumentera att: för att Sveriges hushåll ska vara jämställda kan inga systematiska skillnader mellan könen existera vad gäller fördelningen av hushållsarbetet.

3. Arbetstidsfrågan då och nu

Syftet med den här delen av uppsatsen är att ge läsaren en översikt om arbetstidsfrågan och vem som har drivit den från slutet av 1800-talet fram till idag samt visa hur segregerad den svenska arbetsmarknaden är idag. I Sverige har vi haft en tradition av att förkorta arbetsdagen. Kraven på åtta timmars arbetsdag har sin början 1889 när det Socialdemokratiska partiet bildades och det skrevs in i deras partiprogram. Det var den största frågan tillsammans med allmän rösträtt (Isidorsson, 2001). År 1905 skedde den första centrala arbetstidsförkortningen till 57 timmar per vecka och inte mer än tio timmar på en dag. 1919 förkortades arbetstiden ytterligare till 52 timmar per vecka via kollektivavtal (ibid). Först 1920 kom den första lagen i form av 48-timmarsveckan och åtta-timmarsdagen. Den gällde dock bara för verkstadsarbetare och många yrkesgrupper fick inget stöd i lagen. Bara 450 000 av de 1,6 miljoner som arbetade 1924 införlivades i lagen (ibid). Lagar och kollektivavtal för andra yrkesgrupper skrevs efterhand men långt ifrån alla omfattades och främst var det kvinnor som stod utanför (Vänsterpartiet, 2013). År 1957 antogs en lag om en minskning till 45-timmarsveckan med en minskning av en timme per år fram till 1960. 1966 kom ytterligare ett avtal denna gången från LO och SAF och man sänkte då under en treårsperiod till 42,5 timmar per vecka. Slutligen antogs 40-timmarsveckan i riksdagen 1970 och var i full verkan 1973 (ibid). Detta var slutet för den klassiska arbetstidsförkortningen. Andra förkortningar av arbetstiden har skett både före och efter 1973, semestrar och pensionsålder har exempelvis förlängts likaså rätten till ledighet för studier, sjukledighet och föräldraledighet.

Sveriges arbetstidsförkortningar har inte skett i ett isolerat vakuum, snarare tvärtom. De flesta industrialiserade länderna genomförde strax efter första världskriget arbetstidsförkortningar. Under 50 och 60-talen uppstod i de flesta industriländer i Europa en standardiserad veckoarbetstid runt 40 timmar som ser ut ungefär som den vi fick i Sverige (Sanne, 1995). Andra länder i Europa fortsatte dock med sänkningar efter att det i Sverige planats ut. Vi arbetar därför mer i Sverige än

exempelvis i Tyskland, Danmark och Frankrike (Isidorsson, 2001).

En naturlig fråga blir då: hur mycket arbetar vi i Sverige och hur ser fördelningen av tid på jobbet och i hemmet ut mellan könen? Boye & Evertsson (2014) har undersökt statistik mellan 1973 och 2010. Samboende eller gifta mäns totala veckoarbetstid har sedan 1973 fram till 2010 legat fast på ungefär 40 timmar i veckan medan samboende eller gifta kvinnors arbetstid har ökat från 30 till 36 timmar i veckan. Mäns hushållsarbete har ökat från 2 timmar 1973 till 7,5 timmar 2010 och kvinnors har minskat från 27,5 till 13 timmar. Kvinnor jobbar därmed totalt 49 timmar i snitt i veckan mot mäns 47,5 timmar (ibid). Från 1991 har männens delaktighet i hushållsarbete bara gått upp med 1,5 timmar och därmed de påföljande 19 åren ökat väldigt knappt.

Det är därför intressant att ta reda på om en arbetstidsförkortning kan vara den åtgärd som behövs för att öka männens tid i hushållsarbetet och på så sätt sudda ut gränserna mellan könen. En farhåga som dock har ställts emot det här är att om en arbetstidsförkortning skulle utföras på offentlig sektor, där kvinnor är överrepresenterade, kan det få en motsatt verkan. Om kvinnor kan komma att befästa sin könsposition och ta en större hand om hushållsarbetet efter en arbetstidsförkortning blir därför en relevant fråga, detta diskuteras vidare under tidigare forskning.

4. Tidigare forskning

Vad en arbetstidsförkortning skulle innebära och om en förkortning alls är möjlig har det forskats mycket på i Sverige. Nedan följer en genomgång av ett urval av studier och vad de kom fram till. Urvalet baserades på relevans för den här undersökningen och på om de är uttalat sociologiska eller om de knyter an till sociologin. Då många studier fokuserar på ekonomi och på klinisk hälsa har kriteriet varit att de ska behandla antingen jämställdhets- eller tidsanvändningsaspekter, detta behöver dock inte ske explicit. De flesta studier är nordiska, men även ett exempel från Frankrike har tagits med.

Kommunal (2006) lyfter i sin rapport om arbetstidsförkortning och andra arbetstidsmodeller fram att det blir lättare att balansera arbete och fritid vare sig man har kortare arbetstid eller tillgång till att planera in längre ledigheter. Vad gäller jämställdhet kommer de fram till att om förkortningen ökar sysselsättningsgraden så påverkas jämställdheten mellan kvinnor och män positivt. En arbetstidsförkortning kan för många kvinnor faktiskt innebära att de bibehåller eller ökar sin arbetstid, då kvinnor är de som oftast jobbar deltid. Att ha kortare arbetstider anses ge kvinnor mer makt över sin vardag. De höjer samtidigt ett varnande finger och menar att om bara kvinnor ökar sin flexibilitet kan de i högre grad ta ett traditionellt kvinnligt ansvar (ibid). Detta är en intressant slutsats som blir än mer intressant då alla svenska försök som har granskats i den här

forskningsöverblicken är gjord i offentlig sektor, som är väldigt kvinnodominerad. Just den här frågan är en av de forskningsfrågor som jag i den här uppsatsen ämnar svara på.

Wendel (2002) problematiserar det här och menar att "... förvärvsarbetet sker på en könsuppdelad arbetsmarknad..." med kvinnor i offentlig sektor och män i privat (s.14). Problemet verkar här ligga i att arbetstidsförkortningar ses som en jämställdhetsfråga men förkortningar är i nuläget bara aktuella för den offentliga sektorn. Vilket betyder att fler kvinnor än män kortar ner på sina arbetstider och att vi således får en förstärkt könsrollsuppdelning. Vilket skulle kunna leda till att en arbetstidsförkortning inom offentlig sektor cementerar de nu rådande könsrollerna. Även i Wendels egna undersökning når hon liknande slutsatser där de flesta kryssar i att tiden som frigörs ska läggas på "...motion, barn, familjeliv, och vård av anhöriga." (2002, s. 26). När respondenterna tillfrågas om jämställdhet hör ihop med en arbetstidsförkortning så blir resultatet att 47 % inte vet, 33 % svarar nej och bara 20 % svarar ja. En kvinna beskriver också hur hon kommer hem tidigare och därför får mer ansvar för hemsysslorna. Wendel visar också att människor i ett arbetstidsförkortningsförsök i Växjö kommun fick motivera varför de ville ha en arbetstidsförkortning och att kvinnor i högre uträkning svarade mer tid för anhöriga och familj och män mer tid för andra intressen (ibid). Vilket öppnar upp för frågan: förlägger kvinnor och män den nyvunna fritiden på olika sätt?

Bergold (2002) redogör för vad de olika riksdagspartierna tycker i frågan om arbetstidsförkortning och jämställdhet. Relevant är de två partier som förespråkar en arbetstidsförkortning av det slag som den här rapporten undersöker, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. "Både vänster- och miljöpartiet menar att deltidsarbetet bland kvinnor är ett problem för jämställdheten, på grund av att kvinnor förlorar ekonomiskt på att arbeta deltid." (ibid, s. 21). Tanken är att genom att reducera arbetstiden för alla så blir det som ofta är normen för kvinnor idag, deltidsjobb, normen för hela samhället med den positiva aspekten att de får lika mycket betalt som männen. De får alltså ett ekonomiskt påslag samtidigt som män i samhället får mer tid över till hushållsarbete och "... mäns lägre andel av det obetalda arbetet..." (ibid, s. 27) kan minska, eller det finns åtminstone möjlighet för det att göra så. Lika skyldigheter och rättigheter för båda könen gällande att kombinera arbete och familj skulle även kunna främjas. Denna inställning kan sägas stå som det man brukar säga att en arbetstidsförkortning ska innebära för jämställdheten, då förutsatt att även män går ner i arbetstid. Forskningens resultat är dock problematiska då försök med arbetstidsförkortning ofta sker på enskilda arbetsplatser under relativt kort tid, vilket medför att strukturella skillnader har varit svåra att ta del av. En förändring av normer krävs för att kvinnor och mäns hemarbete ska uppnå samma nivå, vilket inte kan ske genom enstaka arbetstidsförkortningsförsök (ibid). Däremot visar forskningen att ju mer kvinnor lönearbetar ju mindre arbetar de hemma. Alltså skulle en arbetstidsförkortning kunna ha motsatt verkan. Bergold

menar att mer omfattande forskning behövs dels med fler arbetsplatser och dels över längre tid (2002). Bergold knyter här an till den första forskningsfrågan och argumenterar för att om män får mer tid över från arbetet så kan de ta ett större ansvar för hushållsarbetet.

Olsson (1999) kommer fram till att de som gynnas mest av en arbetstidsförkortning är föräldrar till barn under 17 år. Det är de som har mest ont om tid och således gynnas av att få mer tid. I en vidare studie där föregående studie ingick har Olsson (red. 1999) gått vidare med sin undersökning. De visar på samma fynd som i den förra men har nu också bland annat tillfrågat barn till föräldrar som genomgått förändringen. Undersökningen visade på att barnen hade märkt en skillnad i hur mycket tid föräldrarna kunde spendera med barnen och såg det som något positivt. Olsson (red. 1999) visar vidare i sin studie av en arbetstidsförkortning att tiden för hemarbete för båda könen ökade med 30 minuter medan sociala aktiviteter ökade 7,5 timmar och hobbies med 2,7 timmar. Intressant var att mäns hemarbete initialt ökade med två timmar men att det sedan sjönk, istället lades tiden på egenvård. Mäns hemarbetstid ökade alltså, men det var ingen bestående förändring.

Bildt et als (2007) studie visar att arbetet inkräktar mindre på familjelivet efter en arbetstidsförkortning och de visar också att kvinnor hade minskat sin fysiska aktivitet under sin lediga tid på arbetsdagar. I deras tidsstudie kunde inga signifikanta skillnader utläsas vad gäller förändringen efter en arbetstidsförkortning för tiden i hushållsarbete. Före förändringen spenderade dock kvinnorna mer tid på hushållsarbete än männen och efter förändringen har de väldigt lik tidsfördelning.

I Frankrike reducerades veckoarbetstiden via ett par lagar, Aubry I & II , 1998 och 2000 från 39 timmar i veckan till 35 timmar i veckan. Den största anledningen till lagen var att råda bot på växande arbetslöshetsproblemen, men det fanns även ambitioner att öka möjligheten för *work-life balance*. I en enkätstudie med 36270 respondenter visade det sig att 35-timmars veckan hade reducerat arbetstidsgapet mellan kvinnor och män. Frankrike var efter införandet av lagen ett av de länderna i Europa med minst arbetstidsgap mellan könen (Fagnani & Letablier 2006). Dock så verkar inte förkortningen ha haft några effekter på uppdelandet av hushållsarbetet. Kvinnor står fortfarande för större delen av hushållsarbetet. 30 % av kvinnorna och 48 % av männen i studien spenderade den nya fritiden som egen tid mot att 47 % av kvinnorna och 27 % av männen lade tiden på hushåll och familj (ibid). Kvinnor ökade alltså sin tid i hushållsarbetet i högre grad än männen.

Malmberg, Byrgren & Hansson (2003) har gjort en kartläggning av försök till arbetstidsförkortning mellan 2000 och 2003. De menar att en förkortning kan ge positiva sociala effekter. Rapporten kan inte slå fast exakt vad en arbetstidsförkortning betyder för jämställdheten då olika forskares studier står emot varandra.

I Ty makten är din... (Utredningen om fördelningen av ekonomisk makt och ekonomiska

resurser mellan kvinnor och män, 1998 (hädanefter enbart Utredningen)) beskrivs fyra olika sätt att se på om ett samboende/gift par är jämställt. Ett *jämställt hushåll* är ett där mannen och kvinnan delar lika på hushållsarbetet, vilket har fastställts till att laga mat, tvätta och städa och alltså gör dessa arbetsuppgifter lika ofta. I ett *semi-jämställt hushåll* har kvinnan huvudansvaret och fastställs till att mannen och kvinnan delar på två av de tre uppgifterna. I ett *Konventionellt-hushåll* gör kvinnan mest i två av tre och de delar på den sista sysslan. Den sista är ett *patriarkalt-hushåll* där kvinnan gör mest i två av de tre och oftast mest i den tredje. Studien visar hur 27 % av hushållen var patriarkala, 36 % var konventionella, 24 % var semi-jämställda och 13 % var jämställda (ibid). Dessa siffror varierar lite över livsrytmen och om paret har barn eller inte, med resultatet att ju fler barn och ju äldre paret blir ju mindre jämställt.

Frågan om en arbetstidsförkortning gynnar eller missgynnar jämställdheten kan alltså sägas vara fullt diskutabel med det material som hittills har presenterats. De frågor som har lyfts i den tidigare forskningen är huruvida en arbetstidsförkortning kan vara en jämställdhetsökande åtgärd eller om en förkortning tvärtom gör hushållen mindre jämställda.

5. Teori

Den svenska arbetsmarknaden är könsuppdelad, exemplet om hur män och kvinnor förlägger sin tid mellan hem och arbete är bara en aspekt av segregeringen. Begrepp som är relevanta att nämna i sammanhanget är glastak och glasväggar eller vertikal och horisontell uppdelning. Kvinnor återfinns inte i lika hög grad i toppen av hierarkier (glastak, vertikal segregering) och även i olika yrkesgrupper är kvinnor underrepresenterade (glasväggar, horisontell segregering) (Persson & Wadensjö, 1998). En del i den här segregeringen beror av att kvinnor i högre grad tar hand om hemmet. De är alltså överrepresenterade i just den här delen av samhället (horisontell segregering). Nedan kommer fyra olika perspektiv eller teorier att beskrivas. De går igenom och i slutsatsen för varje teori kommer de aspekter ur teorin som är relevant för den här undersökningen att lyftas fram.

5.1 Makt och resurser

Det *relativa resursperspektivet* eller *maktresursteorin* har som utgångspunkt att skillnader i resurser mellan familjemedlemmar har konsekvenser för beslutsfattande inom familjen. Ekonomiska resurser kan förvandlas till maktresurser (Boye & Evertsson, 2014). Ekonomiska resurser kan vara inkomst, utbildning och yrkesposition (Utredningen, 1998). Grunden är att alla i ett hushåll vill minimera sin del i ett hushållsarbete och att den med mest resurser har störst chans att lyckas med

det. Det yttersta hotet är att lämna relationen och den som har högst kostnader för det är i underläge. Diskussionerna behöver inte ske explicit utan är snarare underliggande. Det kan snarare verka naturligt eller rätt för den part som har mindre resurser, i det här fallet arbetar mindre eller tjänar mindre, att ta större ansvar för hushållsarbetet. Kritik mot det här perspektivet är att kvinnor idag är de som har längst utbildning vilket borde ha förändrat deras förhandlingsutrymme (Boye & Evertsson, 2014). *Autonomiperspektivet* är ett annat perspektiv som anknyter till det relativa resursperspektivet men här är det kvinnans möjlighet till ekonomisk autonomi som sätts i centrum. Kvinnors möjlighet till egen inkomst begränsar hennes tid i hushållsarbetet. Kvinnor kan med de här egna resurserna köpa sig fria från hushållsarbetet (ibid). Ju mer ekonomiskt oberoende kvinnor blir av sina män ju mer ökar förhandlandet i hushållen (Utredningen, 1998).

Ur makt- och resursperspektiven lyfts tankarna om förhandling i hushållen. Det finns arbete i hushållet som måste utföras, vem det är som utför det beror på resurser. Den enda resursen som återfinns i datamaterialet är utbildning och därför kommer den trots kritiken som riktas mot just utbildning att vara en del av analysen.

5.2 Specialisering och humankapital

Specialiseringsteori eller *ekonomiskteori* ser beslutsfattandet i en familj som ekonomiskt rationellt. Enligt teorin så specialiserar sig medlemmar i en familj på det de gör bäst. Män investerar mer tid i betalt arbete och kvinnor mer tid i hushållsarbete eftersom de ofta traditionellt har gjort det och planerar att bli mödrar (Utredningen, 1998). Förkortat innebär teorin:

”Så länge det finns ett könslönegap och så länge mannen är den som bidrar med den största delen till hushållsinkomsten är det ekonomiskt rationellt för familjen att låta honom fortsätta arbeta heltid/ta kort föräldraledighet medan kvinnan är den som huvudsakligen reducerar sin arbetstid” (Boye & Evertsson, 2014, s.169).

Män bidrog 2010 ungefär 40 % mer till hushållsinkomsten än vad kvinnor gör. Samtidigt kommer Boye & Evertsson (2014) fram till att den största orsaken till könslönegapet är att kvinnor spenderar mer tid på hushållsarbete och barn. Det innebär att de arbetar färre timmar och också att arbetsgivare är mindre benägna att satsa på kvinnor än på män vad gäller utbildning och åtråvärda uppdrag. Kvinnor har ett ansvar för hem och familj som män inte verkar dela. Att kvinnor spenderar mer tid hemma och tjänar mindre är alltså orsaken till att män tjänar mer och spenderar mindre tid hemma. Eller tvärtom att män spenderar mer tid och tjänar mer är orsaken till att kvinnor spenderar mer tid hemma och tjänar mindre.

Tätt förknippat med specialiseringsteori och ekonomisk teori är *humankapitalteorin* vars

grund är att en individ kan påverka sin egen produktivitet genom att satsa på olika sorters utbildningar, på interntjänst på arbetet och yrkesval (Jonung, 1997). Dessa olika val innebär olika uppoffringar i tid och pengar och förväntningar på framtiden. Det är just förväntningen på framtiden som styr de här valen. Om kvinnor förväntar sig kortare tid i arbetslivet i samband med barnafödande och deltidsarbete för att ta hand om barn och hem kommer det inte löna sig lika mycket för dem som för män att satsa på yrkeslivet. Deras incitament är helt enkelt lägre. Till det här hör också att kvinnor som förväntar sig att ta hand om barn och hem tjänar på att satsa på utbildningar och yrken som går att kombinera både i arbetslivet och i hemmet. Därför, enligt teorin, den stora övervikten av kvinnor i yrken av omhändertagande-karaktär (ibid).

Det som lyfts från de här perspektiven är att så länge det är rationellt lönsamt för en familj att ha en viss könsuppdelning av arbetet kommer detta att ske. Det är alltså ett strukturellt problem där en arbetstidsförkortning skulle kunna vara en del av en lösning.

5.3 Konstruktion och socialisation av genus och kön

Ett annat perspektiv är det *genuskonstruktivistiska* där man ser att genus skapas i hushållsarbete, av kvinnor genom att delta och av män genom att avstå från arbetet (Boye & Evertsson, 2014). Det är alltså i kulturen man kan finna anledningen till varför kvinnor är hemma i högre grad än män (Utredningen, 1998). Hushållsarbetet bekräftar och reproducerar traditionellt feminina och maskulina könsroller. De menar dock att värdet av hushållsarbetet för genuskonstruktion har minskat i och med att innehållet i könsrollerna har förändrats över tiden. Det är exempelvis nuförtiden åtråvärt i en man att han är för jämställdhet och kan agera omvårdande (Boye & Evertsson, 2014). Genuskonstruktion hänger nära samman med könssocialisation som tar problemet ännu längre tillbaka i tiden. Till det att ett barn föds och människor behandlar barnet i enlighet med det kön de tillhör. Det biologiska könet ett barn innehar förstärks och uppmuntras tills dess att vi socialt blivit olika och då också i förlängningen väljer olika yrken och grad i hushållsarbetet (Soidre, 2009).

Hur stor bärkraft de här teorierna har hade varit intressant att undersöka, skulle en arbetstidsförkortning i det här scenariot bara innebära att männen fick mer fritid och kvinnorna mer tid för hushållsarbetet? Eller skulle en utjämning av arbetstiden erbjuda det brott mot den rådande könsordningen vad gäller vertikalsegregering och på så sätt agera jämställande mellan män och kvinnor?

5.4 Jämställda hushåll

Anledningen till att de svenska hushållen har blivit mer jämställda är i högre grad ett resultat av att kvinnor spenderar mindre tid i hushållet än att män spenderar mer tid. Att det har blivit så här hänger ihop dels med kvinnors ökade tid i lönearbete och också dels med att tekniken har utvecklats och då den tid som krävs för att hålla ett hushåll väl skött har minskat (Utredningen, 1998). Man kan se att de hushåll som är mest jämställda är de hushåll där kvinnan lägger mindre tid på hushållssysslor. En ökad jämställdhet uppnås lättast genom att kvinnan gör mindre i hemmet. Utredningen kommer fram till: ”Att försöka öka jämställdheten genom att få män att delta mer förefaller svårt” (1998, s. 45). De tittar även på arbetslösa män, samboende eller gifta med heltidsarbetande kvinnor, och ser att de gör mer än andra män men fortfarande mindre än arbetslösa kvinnor i samma sats. När de tittar på högutbildade kvinnor och män ser de i led med autonomiperspektivet att kvinnor lägger mindre tid på hemarbete men inte att männen lägger mer tid. Kvinnors utbildning sträcker sig bara till att påverka sitt eget beteende inte mannens (ibid). Det är också kvinnor som i högre utsträckning deltidsarbetar för att anpassa sig och klara familjens behov. ”Om kvinnors krav tidigare var ”egna pengar”, så har det idag utökats med krav på ”egen tid” (ibid, s. 70).

Åsikterna om anledningarna till att kvinnors och mäns vara eller inte vara på arbetsmarknaden skiljer sig åt är många. En sak som man generellt kan säga är att samtidigt som kvinnor har klivit in på arbetsmarknaden i större antal så har män klivit ur. ”Den tidigare arbetsdelningen i familjen mellan hemarbete och förvärvsarbete har ersatts av en arbetsdelning efter arbetstid, i vilken kvinnor fortfarande anpassar sitt arbetslivsmönster efter familj och barn med deltid och tjänsteledigheter, *samt* av en arbetsdelning inom arbetsmarknaden.” (Jonung, 1998, s. 78). För att motverka denna typ av uppdelning med kvinnor i deltid och män i heltid kan en arbetstidsförkortning vara ett användbart verktyg. Där kvinnors deltid blir normen och deras ekonomiska ställning stärks och då också deras förhandlingsposition enligt de ekonomiska teorierna. Mäns tid frigörs och de får möjlighet att lägga mer tid på hemarbete och på så sätt minska klyftorna mellan könen.

6. Metod

Den här uppsatsen använder sig av kvantitativ metod. Det som är i fokus här är inte hur en individ påverkas av en arbetstidsförkortning utan vad för strukturella följder en arbetstidsförkortning får på det svenska samhället. Nyckeln till att svara på det är möjligheten att generalisera, vilket en kvantitativ metod kan erbjuda (Rosengren & Arvidson, 2002). Uppsatsens utgångspunkt har varit

deduktiv i det att tidigare forskning och teori har undersökts tidigt och fått ligga till grund för den frågeställning som har ställts. Den huvudsakliga uppgiften inom fältet metod som uppsatsen har utfört är de statistiska analyserna, då datamaterialet redan var insamlat. Arbetslivsinstitutets datainsamling och de relevanta delarna av deras metod beskrivs istället nedan.

6.1 Empiri

6.1.1 Studien

Arbetslivsinstitutets studie heter *Arbetsförkortning och hälsa* och i undersökningen har läkarundersökningar, en huvudenkät och sömn och tidsdagböcker ingått (Bildt et al, 2007). Denna uppsats fokuserar enbart på huvudenkäten. Studien är upplagd på det sättet att tre mätningar gjordes, en före förkortningen, en efter att halva tiden hade gått och en efter att förkortningen hade avslutats.

6.1.2 Population och Urval

En inbjudan att vara del i projektet antingen i interventionsgruppen eller i referensgruppen skickades ut till alla offentliga arbetsplatser i Sverige. Inbjudan skickades via kommuner, landsting och fackliga centralorganisationer (Bildt et al, 2007, Se bilaga 5.1). Arbetsplatserna fick sedan själva kontakta projektledaren och anmäla sitt intresse. Dock så ingick det i uppdraget att välja ut arbetsplatser som kunde få en hälsomässig nytta av att vara med i projektet och där detta skulle ge utslag i mätbar data. Andra kriterier var en geografisk spridning och en spridning vad gäller typen av verksamhet. Att det skulle finnas tillräckligt med män med i studien var också något som togs hänsyn till (ibid). De arbetsplatser som valdes ut skulle ha en så stor mängd heltidsanställda som möjligt i relation till deltidsanställda då målet var att se vad en förkortning av arbetstiden leder till inte en bibehållning. De deltidsanställda som ändå arbetade på de utvalda arbetsplatserna gick dock också ner i arbetstid med 25 % såtillvida de inte redan arbetade under halvtid, då gick de inte ner för att inte reducera den sociala samvaron. Ett annat mål var också att arbetsplatserna skulle bestå av 25 – 50 personer för att det eventuella bortfallet inte skulle kunna skada studien (ibid).

I studien har totalt 33 arbetsplatser deltagit, 31 offentliga arbetsplatser och två privata. 17 arbetsplatser har deltagit i den så kallade interventionsgruppen, alltså den grupp som har gått ner i arbetstid. Ytterligare 16 arbetsplatser har deltagit som referensgrupp för att kunna kontrollera eventuella förändringar i empirin mot samhällsförändringar, de har inte gått ner i arbetstid (Bildt et al, 2007). I referensgruppen ingick också de två privata arbetsplatserna. Storleksmålet för de båda grupperna var 400 personer per grupp, för att ge tillräcklig statistisk styrka och möjlighet att

undersöka mindre undergrupper utan statistiska problem. Arbetsplatserna är uppdelade i fyra områden, social, teknik, omsorg och telecall. I interventionsgruppen deltog efter visst bortfall 449 respondenter och i referensgruppen 372, totalt hade projektet 821 deltagare. Dessa har sedan delats in i en total och en avgränsad grupp, där de som ingår i den avgränsade kan sägas vara de som uppfyllde målen för projektet. De avgränsade eller bibehöll sin arbetstid beroende på om de var med i interventionsgruppen eller referensgruppen. De svarade också på samtliga enkäter, tidsdagböcker och läkarbesök. Totalt ingår 410 i den avgränsade gruppen varav 265 i interventionsgruppen och 145 i referensgruppen (ibid). Analyserna i den här uppsatsen kommer bara att genomföras på den avgränsade gruppen då det är effekterna av en arbetstidsförkortning som behöver mätas för att svara på frågeställningen.

6.1.3 Bortfall

Bildt et al (2007) genomförde en omfattande bortfallsanalys i huvudrapporten för studien och resultatet var att de som av olika anledningar hade valt att inte fullfölja hela studien eller inte svara på vissa delar av undersökningen inte skiljde sig markant från de som inte fallit ur analysen. Därför utförs ingen vidare bortfallsanalys i den här uppsatsen. Värt att nämna är att det för vissa grupper i den här uppsatsens analys, män i allmänhet och referensgruppen i synnerhet, fanns ett relativt stort internt bortfall. Det här bortfallet kom sig av att frågorna hade en uteslutande karaktär, hade man exempelvis inte barn så kunde man inte svara på ett flertal frågor. Detta löstes genom att de statistiska analyserna anpassades så att antalet respondenter inte skulle spela någon roll.

6.1.4 Begränsningar

Det finns två källor till begränsningar i materialet för den här uppsatsen. Den första är datamaterialet. Frågorna som kunde ställas begränsades helt enkelt av möjligheten att få svar genom materialet, dels beroende på de frågor som ställts i undersökningen och dels genom vilka statistiska metoder som var möjliga. Den andra begränsningen var vad som redan hade analyserats noggrant i materialet. För att uppsatsen skulle kunna göra anspråk på att vara relevant var analysen tvungen att fokusera på det som inte redan hade analyserats på djupet.

6.1.5 Huvudenkäten

Huvudenkäten som alltså genomfördes vid tre tillfällen täcker ett brett spektrum av frågor mellan arbetsvillkor, krav och kontroll, facklig aktivitet, fritidsaktiviteter och återhämtning, fysisk ansträngning, psykosocialt klimat med mer (Bildt et al, 2007, se Bilaga 2). Det som den här

uppsatsen fokuserar på är delen som har rubriken Familjeliv och Fritid. Här ställs tio frågor som behandlar området. Den viktigaste och den som analysen har utgått från är en fråga som mäter vem som gör mest i olika uppgifter i och runt hushållet. Frågorna är utvecklade av Anita Rissler vid psykologiska institutionen på Stockholms universitet. Svartalternativen på frågan lyder Jag själv, Min partner, Vi delar lika, Annan, Ej aktuellt och de olika uppgifterna samt frågeformuleringen listas nedan (ibid, s. 191), se tabell 1.

Tabell 1		Vem ägnar mest tid åt nedanstående hem- och hushållsarbete i hemmet?	
A: Bädda och hålla snyggt		K: Stanna hemma med sjukt barn	
B: Köpa mat (handla)		L: Sköta husdjuren	
C: Laga mat		M: Hålla kontakt med släktingar	
D: Diska		N: Vårda gammal eller sjuk person	
E: Städa		O: Ordna träffar med vänner	
F: Tvätta kläder		P: Se till att pengarna räcker	
G: Betala Räkningar		Q: Sköta bilen	
H: Läsa Läxor med barnen		R: Ta hand om trädgården	
I: Vara med barnen (hämta, lämna, prata med, leka mm)		S: Sköta underhåll och reparationer	
J: Sköta kontakten med dagis, skola			

De här frågorna kan visa hur fördelningen ser ut i hushållen som deltar i projektet. De knyter väl an till den tidigare forskningen om de fyra hushållstyperna, jämställda, semi-jämställda, konventionella och patriarkala (Utredningen, 1998). Eftersom deltagarna i projektet har svarat på frågan vid tre olika tillfällen så finns det möjlighet att se huruvida arbetstidsförkortningen har bidragit till en förändring vad gäller fördelningen och det är huvudsakligen det den här analysen kommer att fokusera på att utröna. Alla variabler inom frågan kommer inte att användas utan de som har bedömts vara mest intressanta är de första sex sysslorna och de som behandlar barn. Dessa tio variabler täcker de hushållsyrslor som är dagligen tidskrävande och som kan sägas representera traditionellt kvinnliga yrslor. De övriga analyseras alltså inte.

Andra variabler som används är kön, som visar vilket kön man tillhör och grupp som är huruvida man är med i interventionsgruppen eller referensgruppen. Utöver det så används variabler för ålder, utbildningsnivå, vilket i den här undersökningen fastställs till gymnasial och neråt eller högskola och uppåt och slutligen om man har barn hemma eller inte

6.2 Validitet & Reliabilitet

Att mäta reliabiliteten av forskningsredskapet, i det här fallet enkätfrågorna, skulle kräva att frågorna ställdes till samma personer igen en liten tid efter att de ställts först gången, fluktuerar svaren

mellan tillfällena antas inte redskapen vara reliabla (Bryman, 2002). Studien som är utförd har ställt samma frågor till samma individer vid tre tillfällen dock är problemet att efter den första omgången har en förändring skett. En förändring som förväntas få reaktioner i den andre och den tredje insamlingen vilket gör att det inte går att utföra några reliabilitetstest. Vad gäller den interna reliabiliteten så är de index som används inte attitydindex utan index över vilka hushållsyrklar som man utför. Alltså vore det konstigt att förvänta sig att svarsalternativen i indexen ska få liknande resultat. På samma sätt kan man argumentera mot att utföra validitetstest i form av split half metoden, då de mäter hur väl variabler mäter samma attityd vilket inte är relevant att ta reda på gällande de index som används (ibid). Istället nöjer sig den här uppsatsen med att konkludera att det finns en stark ytvaliditet mellan begreppet hushållsarbete och de variabler som ställs upp. Att ansvarstagandet av hushållsarbete är en del i begreppet jämställdhet är också något som förutsätts, vilket är i enlighet med de teorier som presenteras i uppsatsen.

6.3 Etik

Då denna uppsats enbart använder redan befintlig data och på inget sätt har kommit i kontakt med de respondenter som har deltagit i studien är det svårt att se någon etisk problematik. Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet ställer upp fyra huvudkrav vad gäller etik, dessa kommer att gås igenom krav för krav för att visa att de alla har beaktats.

Informationskravet vars syfte är att forskaren ska informera eventuella uppgiftslämnare om forskningens syfte och vilka villkor som gäller för deras deltagande samt ge dem möjlighet och information om att de när som helst kan avbryta sin medverkan (Vetenskapsrådet, 2002). Om den här uppsatsens syfte inte går i samma led som den ursprungliga undersökningen och rapporten skulle man kunna argumentera för att respondenterna inte fått fullständig information. Den här uppsatsen ligger väldigt nära den ursprungliga rapporten vad gäller syfte och målsättning. Ett delmål i *Arbets-tidsförkortning och hälsa* (Bildt et al, 2007) var att ha en jämställdhetsvinkel och det delar de båda texterna. Hur jämställdheten påverkas av en arbetstidsförkortning kan alltså inte sägas vara missledande. *Samtyckeskravet* kan sägas vara uppfyllt då samtliga arbetsplatser själva fick anmäla om de ville vara med eller inte. Det relativt höga externa bortfallet talar för att individer har valt att inte delta i hela eller delar av undersökningen och på så sätt haft möjlighet att uttrycka sina rättigheter för samtycke. De som inte har deltagit fullt ut har helt och hållet plockats bort ur undersökningen och på så sätt kan man säga att deras vilja att inte delta har respekterats. *Konfidentialitetskravet* kan definitivt sägas vara uppfyllt, ingenstans i datafilerna som används för den här uppsatsen finns personlig information som skulle kunna användas för att identifiera någon av respondenterna. I vissa analyser är respondenterna väldigt få, men eftersom ingen geografisk information ges eller

används är det omöjligt att kunna länka ihop information med individer. *Nyttjandekravet* stipulerar att information insamlad bara får används för forskning, vilket är syftet med den här uppsatsen och då alltså kan anses vara uppfyllt (ibid).

6.4 Statistisk analys

Under analysen för den här uppsatsen används två olika statistiska verktyg, korstabellanalys och bi- och multivariata linjära regressionsanalyser. Hur man utläser dem och vad de gör beskrivs kortfattat nedan. Det statistikprogram som användes var IBM SPSS Statistics 22.

6.4.1 Statistiska mätmetoder

Korstabeller användes för att få en överblick och kunna se fördelningen av svarsalternativ och därigenom utläsa tendenser. Fisher's exact test var det signifikanstest som användes tillsammans med korstabellerna. Testet behöver inte uppnå en särskild frekvens i fälten i korstabellen till skillnad mot andra signifikanstest såsom Chi 2. Ett flertal av variablerna hade en sådan fördelning att detta var nödvändigt. Dess svaghet är dock att det bara kan användas på korstabeller där det finns fyra möjliga svarsalternativ i form av 2 x 2. Vilket ledde till att mätningen blev mindre nyanserad. Ett problem med testet är att det är konservativt i sitt utslag och därför ger högre p-värden. Den signifikansnivå som ställs upp och som testet ska vara under är p 0.05 (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Totalt så genomfördes tjugo korstabellanalyser med tillhörande signifikanstest, dessa presenteras ingående under resultat.

Med regressionsanalyserna var signifikansnivån också satt till 0.05. Det som ämnas mätas med hjälp av regressionsanalyserna är ifall det fokala sambandet, alltså gruppvariabelns påverkan på de två index som används, mer om index nedan, blir större eller mindre när man introducerar kontrollvariabler i den multivariata analysen gentemot hur stor påverkan var i den bivariata analysen (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010).

6.4.2 Förberedande av analys

För att mäta förändring behövde *vem gör mest* variablerna koda om. Det första som ändrades var riktningen på variablerna så att de tre svarsalternativen gick i en logisk följd, detta för att variabeln skulle gå i en riktning där graden av aktivitet från personens egen sida speglades. Sedan behövde de

Mättillfälle 1	Mättillfälle 3	Differens
1	1	0
1	2	1
1	3	2
2	1	-1
2	2	0
2	3	1
3	1	-2
3	2	-1
3	3	0

två aktuella mättillfällena (före och efter) ställas mot varandra, detta gjordes genom att ta mättillfälle 3 – mättillfälle 1. Resultatet blev följande möjliga utfall (Se tabell 2).

Analyserna filtrerades så att bara de i den avgränsade gruppen och som delade bostad med en annan vuxen kom med. Totalt består interventionsgruppen av 152 kvinnor o

ch 54 män, referensgruppen består av 87 kvinnor och 17 män. Det låga antalet män i referensgruppen innebar vissa svårigheter i analysen och svarsalternativen fick därför kodas om. De negativa svarsalternativen lades ihop med svarsalternativet oförändrat och de två positiva svarsalternativen lades ihop till en positiv. Resultatet blir alltså att variablerna nu bara har två svarsalternativ *negativ förändring/oförändrat* och *positiv förändring*. Detta gjorde möjligt att använda Fisher's exact test som har beskrivits ovan.

För att utföra regressionsanalyserna behövde två index konstrueras. Det första indexet innehåller de sex hushållsvariablerna och det andra de variabler som behandlar barn. De här grupperingarna valdes ut därför att de båda på ett passande sett representerar traditionellt kvinnligt arbete som är relativt tidskrävande. De variabler som användes för att konstruera hushållsindexet var de som fortfarande hade samtliga fem svarsalternativ. Variablerna hade värden från -2 till 2 och när de sex variablerna för *hushållsindexet* lades samman ökade antalet svarsalternativ till -12 till 12. För *barnindexet* som hade två variabler färre blev spektrumet från - 8 till 8. Ju negativare värde en respondent får ju mindre ansvar har den tagit efter förändringen och tvärtom för positivt, ju högre värde ju mer ansvar.

7. Resultat

Nedan presenteras de resultat som framkommit genom den statistiska analysen. Först presenteras en deskriptiv bild av hur jämställda hushållen var innan arbetstidsförkortningen. Sedan presenteras de tjugo korstabellanalyserna som visar om respondenten tar samma/mindre ansvar eller mer ansvar för hushållssysslorna. Efter det presenteras resultaten från de bivariata och de multivariata regressionsanalyserna tillsammans och där kontrolleras ett par variabler för påverkan på det fokala sambandet.

7.1 Jämställda hushåll

Laga mat, tvätta och städa är de tre hushållsuppgifter som Utredningen (1998) menar ska delas lika för att ett hushåll ska vara jämställt. I tabell 3 och 4 visas fördelningen av hushållsuppgifterna innan arbetstidsförkortningen ägde rum.

För de kvinnliga respondenterna är fördelningen väldigt snarlik mellan grupperna. Den största delen av de båda grupperna 54% – 78% tar det största ansvaret hemma. Det som deras partners bidrar med mest är att laga mat och det som de bidrar med minst är att tvätta, se tabell 3.

Tabell 3 (Kvinna) Jämställda hushåll	Grupp	Jag själv	Vi delar lika	Min partner	N
Laga mat	Intervention	54,6%	34,9%	9,9%	151
	Referens	54,0%	31,0%	13,8%	86
Städa	Intervention	57,6%	38,4%	2,6%	149
	Referens	58,6%	37,9%	3,4%	87
Tvätta	Intervention	76,3%	17,1%	5,9%	151
	Referens	77,9%	18,6%	3,5%	86

För de manliga respondenterna ser fördelningen annorlunda ut, mellan grupperna var skillnaderna större än bland de kvinnliga respondenterna. Det kan delvis bero på det låga antalet män i referensgruppen. De tar generellt ett mycket mindre ansvar själva över hushållsarbetet men menar i högre grad att de delar lika på arbetsuppgifterna, se tabell 4.

Det verkar finnas en diskrepans mellan de kvinnliga och manliga respondenternas svar, båda grupperna skattar sitt eget ansvarstagande högre än vad den andra gruppen gör. Detta kan komma sig av att de här frågorna är självskattningsfrågor och att det då är lättare att skatta sig själv högre.

Tabell 4 (Man) Jämställda hushåll	Grupp	Jag själv	Vi delar lika	Min partner	N
Laga mat	Intervention	13,0%	38,9%	44,4%	52
	Referens	17,6%	52,9%	29,4%	17
Städa	Intervention	13,0%	25,9%	61,1%	54
	Referens	6,3%	56,3%	37,5%	16
Tvätta	Intervention	11,1%	20,4%	66,7%	53
	Referens	11,8%	17,6%	64,7%	16

7.2 Analys av beteendeförändring

Korstabellanalyser genomfördes för att testa om det fanns några signifikanta skillnader mellan interventions och referensgruppen vad gäller ansvarstagande över hushållsuppgifter efter en arbetstidsförkortning. Hur fördelningen mellan de manliga och kvinnliga respondenterna inom interventions- och referensgruppen ser ut analyseras också. Resultaten för korstabellerna har sammanställts i tabeller, se tabell 5 - 8, där variablerna har delats in i kategorier och upp efter kön

Tabell 5 (Hushållsvariabler, Kvinna)	Grupp	Tar samma/mindre ansvar	Tar mer ansvar	p-värde	N
---	-------	-------------------------	----------------	---------	---

Bädda och hålla snyggt	Intervention	91%	9%	0.480	144
	Referens	87,7%	12,3%		73
Köpa mat (handla)	Intervention	95,1%	4,9%	1.000	144
	Referens	94,6%	5,4%		74
Laga mat	Intervention	89,7%	10,3%	0.808	146
	Referens	91,7%	8,3%		72
Diska	Intervention	89,6%	10,4%	0.498	134
	Referens	86,1%	13,9%		72
Städa	Intervention	89,5%	10,5%	0.505	143
	Referens	86,3%	13,7%		73
Tvätta kläder	Intervention	91,8%	8,2%	0.587	146
	Referens	94,6%	5,4%		74

Den första kategorin är det klassiska hushållsarbetet. För de kvinnliga respondenterna visade sig inga signifikanta skillnader vad gäller fördelningen, snarare tvärtom så var fördelningen väldigt jämn. Generellt så tar en stor del av respondenterna i båda grupperna antingen samma eller mindre ansvar. Vad gäller tendenser tog referensgruppen ett större ansvar på fyra av sysslorna medan interventionsgruppen enbart tog ett större ansvar för två. Vilket väldigt svagt tyder på att de kvinnliga respondenterna som genomgått en arbetstidsförkortning tar ett mindre ansvar för hemarbetet. Dock är inte skillnaderna signifikanta vilket innebär att vad gäller hushållsarbetet så har inte en arbetstidsförkortning bidragit till en förändring. Man tar varken ett större eller ett mindre ansvar än den grupp som inte gått ner i arbetstid, se tabell 5.

Tabell 6 (Hushållsvariabler, Man)	Grupp	Tar samma/mindre ansvar	Tar mer ansvar	p-värde	N
Bädda och hålla snyggt	Intervention	86%	14%	0.128	50
	Referens	66,7%	33,3%		15
Köpa mat (handla)	Intervention	88%	12%	1.000	50
	Referens	86,7%	13,3%		15
Laga mat	Intervention	93,9%	6,1%	0.047	49
	Referens	73,3%	26,7%		15
Diska	Intervention	81,3%	18,8%	0.431	48
	Referens	92,9%	7,1%		14
Städa	Intervention	92,2%	7,8%	1.000	51
	Referens	92,9%	7,1%		14
Tvätta kläder	Intervention	94%	6%	0.299	50
	Referens	85,7%	14,3%		14

För de manliga respondenterna visade sig en signifikant skillnad för en av sysslorna med ett

p-värde på 0.047. Korstabellen visar att det är referensgruppen som i större utsträckning har tagit över matlagningen från sina partners. De andra fem variablerna visar inga signifikanta skillnader. Interventionsgruppen har tagit större ansvar för tre av sysslorna och referensgruppen har i sin tur tagit över ansvaret för tre sysslor. Resultatet visar därmed ingen generell tendens och man kan inte säga att en arbetstidsförkortning påverkar hur män förlägger sin tid inom hushållsarbetet. De manliga respondenterna uppger dock att de förändrat sig mer än de kvinnliga respondenterna uppger, se tabell 6.

Tabell 7 (Barn, Kvinna)	Grupp	Tar samma/mindre ansvar	Tar mer ansvar	p-värde	N
Läsa läxor med barnen	Intervention	90,2%	9,8%	0.659	51
	Referens	95,7%	4,3%		23
Vara med barnen	Intervention	94,9%	5,1%	1.000	59
	Referens	96,7%	3,3%		30
Sköta kontakten med dagis, skola	Intervention	88,3%	11,7%	1.000	60
	Referens	87,1%	12,9%		31
Stanna hemma med sjukt barn	Intervention	86,0%	14%	1.000	43
	Referens	88,9%	11,1%		18

Variablerna som berör barn lades samman i tabell 7 och 8. Inga signifikanta skillnader kunde dock redovisas för de kvinnliga respondenterna. Fördelningen var väldigt lik och på tre av variablerna uppgick p-värdet till 1.000. För den sista var procentsatsen större för interventionsgruppen, men inte stor nog för att vara en statistisk signifikant skillnad. Kvinnorna i interventionsgruppen har tagit ett större ansvar för tre av sysslorna och referensgruppen enbart på en. Detta antyder att de som genomgått en arbetstidsförkortning spenderar den nyfunna tiden med sina barn. Men skillnaderna är som sagt väldigt små och fördelningen även om den väger över för interventionsgruppen väldigt snarlik. Det går alltså inte att dra slutsatsen att hur stor grad kvinnor i ett hushåll tar hand om barn påverkas av en arbetstidsförkortning, se tabell 7.

Tabell 8 (Barn, Man)	Grupp	Tar samma/mindre ansvar	Tar mer ansvar	p-värde	N
Läsa läxor med barnen	Intervention	90,9%	9,1%	1.000	22
	Referens	95,7%	0%		8
Vara med barnen	Intervention	86,2%	13,8%	0.557	19
	Referens	100%	0%		8
Sköta kontakten med dagis, skola	Intervention	96,4%	3,6%	0.028	28
	Referens	62,5%	37,5%		8
Stanna hemma med sjukt barn	Intervention	86,4%	13,6%	0.131	22
	Referens	57,1%	42,9%		7

För de manliga respondenterna ser det annorlunda ut. För det första är det väldigt få män i båda grupperna som har barn och därför blir frekvenserna väldigt låga. En signifikant skillnad kunde redovisas för en av sysslorna med ett p-värde på 0.028. Korstabellen visar att det är referensgruppen som har börjat sköta kontakten med dagis eller skola i högre grad. De stannar också hemma med sjukt barn i högre grad. Dock är det interventionsgruppen som har skattat ett högre ansvarstagande för de andra två sysslorna. Man skulle kunna argumentera för att de uppgifter interventionsgruppen har tagit ett större ansvar för är uppgifter som måste genomföras varje dag och som är tidskrävande medan de som referensgruppen har tagit större ansvar för är tidsbegränsade och beror på omständigheter. I slutändan kan man ändå inte utläsa några generella tendenser, se tabell 8.

Sammanfattningsvis fanns ingen statistisk signifikant skillnad för de kvinnliga respondenterna. Fördelningen visade att interventionsgruppen hade en högre svarsprocent för *tar mer ansvar* på fem och referensgruppen på fem av de totalt 10 variablerna, det går alltså inte att säga att det finns en tendens åt något av hållen. Två signifikanta resultat kunde dock presenteras för de manliga respondenterna. Båda i favör för referensgruppen. I övrigt var det svårt att se några mönster. På fyra av variablerna har interventionsgruppen en högre svarsgrad för att ta mer ansvar och referensgruppen har högre på resterande sex. Det verkar därför som att en arbetstidsförkortning inte gör att män tar ett större ansvar för hushållsuppgifter, snarare tvärtom verkar männen ha tagit mindre ansvar gentemot de som inte gått ner i arbetstid. Generellt kan man dock säga att det är få som har tagit mer ansvar, de flesta variablerna har höga värden på svarsalternativet tar samma/mindre ansvar. Detsamma gäller kvinnorna som har ännu lite högre siffror när det gäller tar samma/mindre ansvar. Detta kan komma sig av att det kan ta tid att förändra sitt beteende, något som diskuteras mer under diskussionen. Slutligen kan man med de här siffrorna som bakgrund säga att generellt så leder inte en arbetstidsförkortning till att varken öka eller minska jämställdheten mellan kvinnor och män när det gäller hushållsyrklorna och vem som gör mest.

7.3 Regressionsanalyser av hushålls- och barnindex

Regressionsanalyserna utfördes i två led, först en bivariat analys innehållande bara indexet i fråga och huruvida man tillhör interventionsgruppen eller referensgruppen. Sedan utfördes en multivariat analys där ålder, utbildning och om man har barn hölls konstanta och det som undersöks är hur effekten av grupp påverkas av det. Detta utfördes för att se om det fanns ett undertryckt samband eller en faktisk skillnad mellan grupperna som inte syns bivariat på grund av samvariation med kontrollvariablerna. Detta får utslag genom att betakoefficienten för grupp förändras mellan analyserna. Resultaten presenteras i tabell 9 och 10. Signifikansnivån är som tidigare satt till 0.05.

P-värdena presenteras dock inte utan framkommer signifikanta värden märks den relevanta betakoefficienten med en *.

7.3.1 Hushållsindex

Analysen av hushållsindexet för de kvinnliga respondenterna visar på en väldigt låg adjusted r square och då alltså att grupptillhörighet förklarar en väldigt liten del av variationen mellan respondenterna. Varken den oberoende- eller kontrollvariablernas påverkan var signifikant. Betakoefficienten för grupp är i den bivariata analysen 0.147 och ökar efter införandet av kontrollvariablerna till 0.171, variablerna hjälper alltså till att förstärka sambandet men i väldigt liten grad. Den variabel som påverkar mest är utbildningsnivå och den visar att har man en högre utbildning har man efter en arbetstidsförkortning tagit ett större ansvar för hushållssysslorna, se tabell 9.

För de manliga respondenterna var adjusted r square värdet i den bivariata analysen också väldigt lågt, även här förklarar gruppindelningen en väldigt liten del av fördelningen. Inga signifikanta värden fanns att rapportera. Betakoefficienten för grupptillhörighet sänks från 0,906 till 0,784 efter införandet av kontrollvariablerna vilket innebär att grupptillhörighet påverkar mindre efter införandet av kontrollvariablerna. De hjälper alltså inte till att specificera sambandet utan tvärtom sänks medelvärdet för grupptillhörighet och sambandet försvagas alltså ytterligare, se tabell 9.

Tabell 9 Regressionsanalyser	Kvinnliga respondenter		Manliga respondenter	
	Bivariat	Multivariat	Bivariat	Multivariat
Hushållsindex				
Adjusted r Square	-0,004	0,002	0,005	-0,033
Konstant	-0,491	-1,031	-1,428	-1,806
Grupptillhörighet	0,147	0,171	0,906	0,784
Ålder		-0,002		0,012
Utbildningsnivå		0,443		-0,682
Har barn		0,285		0,122

7.3.2 Barnindex

De kvinnliga respondenternas adjusted r square är väldigt låg för den bivariata analysen, en väldigt låg del kan alltså förklaras av grupptillhörighet. Inga signifikanta värden återfanns. Betakoefficienten förändrades från -0.155 till -0.141, vilket är en väldigt liten förändring, där sambandet försvagas. Överlag var fördelningen väldigt jämn och det går alltså inte att säga att en arbetstidsförkortning påverkar kvinnors ansvarstagande vad gäller att ta hand om barn, se tabell 10.

För de manliga respondenterna såg det lite annorlunda ut, adjusted r square var fortfarande lågt i den bivariata analysen. Betakoefficienten för grupptillhörighet förändrades från 0,420 till 0.324. Medelvärde på indexet påverkades alltså negativt när kontrollvariablerna infördes. Fortfarande var inte värdet för grupptillhörighet signifikant, inte heller utbildning. Ålder var dock signifikant med ett p-värde på 0.012 och en betakoefficient på 0.162. Eftersom åldersvariabeln som användes var kontinuerlig så betyder det helt enkelt att ju äldre respondenten är ju högre chans är det att han har tagit mer ansvar för barn oberoende om han tillhör referens eller interventionsgruppen (Se tabell 8). Sambandet analyseras inte vidare då antalet män i referensgruppen är väldigt få och eventuella skillnader mellan grupperna som kan påträffas därför inte blir särskilt tillförlitliga.

Tabell 10 Regressionsanalyser	Kvinnliga respondenter		Manliga respondenter	
	Bivariat	Multivariat	Bivariat	Multivariat
Adjusted r Square	-0,017	-0,055	-0,037	0,184
Konstant	-0,262	-0,515	-0,982	-7,718
Grupptillhörighet	-0,155	-0,141	0,420	0,324
Ålder		0,004		0,162*
Utbildningsnivå		0,194		-0,417

De resultat som går att läsa ut av de multivariata regressionsanalyserna var att det inte finns någon statistiskt signifikant skillnad mellan grupperna. Betakoefficienterna för grupptillhörighet förändrades inte heller särskilt mycket i analyserna. Slutsatsen måste därför bli att även om ålder, utbildningsnivå och om man har barn eller inte kontrollerades för är skillnaden mellan interventions- och referensgruppen inte särskilt stora.

8. Diskussion

I början av den här uppsatsen ställdes två forskningsfrågor upp:

Kan en arbetstidsförkortning leda till en ökad manlig delaktighet i hushållsarbetet?

Kan en arbetstidsförkortning leda till en ökad kvinnlig delaktighet i hushållsarbetet?

Frågorna ämnas nu diskuteras i tur och ordning med hjälp av teorierna, tidigare forskning och de resultat som den statistiska analysen har utmynnat i. I diskussionen kommer även begränsningar att få utrymme.

8.1 Det manliga privilegiet

Den deskriptiva presentationen av vem som gör vad i hushållet visar att männen gör betydligt mindre än kvinnor, se tabell 3 & 4. Samma slutsats kommer utredningen fram till med sina studier om jämställda hushåll (1998). Boye & Evertsson visar liknande siffror när de beskriver hur mäns tid i hushållsarbetet bara är 7.5 timmar gentemot kvinnors 13 timmar (2014). Män gör helt enkelt mindre, men varför? Teorierna som presenterades har olika svar på den frågan, resursteorierna fokuserar på förhandladet och att män med sin starkare ställning helt enkelt kan förhandla bort sitt ansvar. Specialiseringsteorin och den ekonomiska teorin är inne på liknande spår men menar att låta mannen slippa göra hushållsarbete oftare är det ekonomiskt rationella beslutet för hela familjen. Likaså är det med humankapitalteorin där mäns och kvinnors vara eller inte vara på arbetsmarknaden bestäms av förväntningar på vad de kan åstadkomma på respektive område. Männen kan då göra mer i arbetslivet vilket placerar kvinnorna i hemmen. Genuskonstruktionen ser hushållsarbetet som ett verktyg för att göra genus, medan könssocialisationen tar ett steg tillbaks och menar att hur vi har behandlats från vår födsel är det som avgör den här strukturella skillnaden.

Ingen av de här teorierna föreslår explicit att en arbetstidsförkortning skulle leda till att män tar ett större ansvar för hushållsuppgifterna, men det finns delar i varje teori som skulle påverkas av en förkortning och anser jag således implicit kan ses argumentera för en förkortning. Resursteorin ser exempelvis inkomst som en resurs vid förhandling om hushållsarbetet, de som ekonomiskt skulle gynnas av en arbetstidsförkortning är de som arbetar deltid och kvinnor är de som i större utsträckning arbetar deltid. Efter en förkortning skulle kvinnorna få en starkare ställning ekonomiskt vilket skulle påverka deras förhandlingsförmåga. Samma argumentation anser jag fungerar för specialiseringsteorin och den ekonomiska teorin. Det skulle vara mindre ekonomiskt rationellt att låta kvinnor vara hemma om lönerna utjämnades. En av de största anledningarna till könslönegapet är trots allt att kvinnor arbetar mindre än män. I förlängningen skulle även humankapitalteorin kunna införlivas när såsmåningom våra förväntningar på vad det betyder för de olika könen att satsa på en karriär har förändrats. Genuskonstruktionen och könssocialisation är knepigare att finna en lösning igenom men att genomföra en arbetstidsförkortning skulle ta valet om vem som ska vara hemma och ta hand om hushåll och familj bort från individerna och således från våra konstruerade själv. På så sätt kan en strukturell uppdelning mötas med en strukturell förändring, när kvinnor och män arbetar lika mycket tid på arbetet kanske de till slut även arbetar lika mycket i hemmen. Den politiska argumentationen går i led med det här förslaget, att reducera arbetstiden för alla gör att deltidsjobb som ofta är normen för kvinnor blir normen för alla med den positiva inverkan att kvinnorna får lika mycket betalt som männen.

Har då en arbetstidsförkortning en påverkan på mäns tid i hushållsarbetet? Olsson (red. 1999) visade att mäns hushållsarbete ökade initialt men att det sedan sjönk igen. Bildt et al (2007)

visade hur männens veckomedelvärde för hushållsarbete efter en förkortning steg till att vara lika med kvinnornas. Resultaten från den statistiska analysen i den här uppsatsen kan inte visa på att mäns ansvarstagande vad gäller de olika uppgifterna i hushållsarbetet ökade efter en arbetstidsförkortning. Resultaten var väldigt entydiga i att det inte gick att se några tendenser som talade för det. Detta går i led med den tidigare forskningen där män verkar lägga tiden som frigörs på sig själva, antingen genom egenvård eller egen tid. Männerna i interventionsgruppen spenderade dock mer tid med sina barn, vilket får ses som positivt. Ett problem med analysen var att det var relativt få manliga deltagare i studien, detta är ett resultat av att studien utfördes på offentlig sektor. Vilket i sig är ett resultat av att kvinnor och män är uppdelade i offentlig och privat sektor. De resultat som var signifikanta kan därför inte tas på alltför stort allvar. Det bakomliggande sambandet mellan ålder och att ta ett större ansvar kan härröras till att de som är äldre i undersökningen hade mer möjlighet att förändra sig då de gjorde minst innan förkortningen.

Det här resultatet är inte alltför förvånande med tanke på att anledningen till att de svenska hushållen har blivit mer jämställda beror på att kvinnor spenderar mindre tid i hushållet än att män har börjat spendera mer (Utredningen, 1998). De jämställdaste hushållen är de där kvinnan gör minst och även i hushåll där män är arbetslösa så gör de mindre än i hushåll där kvinnan är arbetslös.

8.2 Det kvinnliga ansvaret

För kvinnorna är frågan omvänd, innebär en förkortning att samhället riskerar att bli mindre jämställt genom att kvinnorna tar på sig en större del av hushållsarbetet. Farhågan är utspridd och präglar den tidigare gjorda forskningen, Kommunal kommer exempelvis fram till att en förkortning ger kvinnor mer makt över sin vardag (2006). Samtidigt är de rädda för att de genom en ökad flexibilitet kan komma att ta ett större traditionellt kvinnligt ansvar. Wendel (2002) bygger vidare på den farhågan och poängterar att på grund av den könsuppdelade arbetsmarknaden med män i privat sektor och kvinnor i offentlig så kan arbetstidsförkortningar som oftast bara är aktuella för offentlig sektor komma att frigöra kvinnors tid till hushållsarbete i högre grad. Forskningen visar vidare att ju mer kvinnor lönearbetar ju mindre arbetar de hemma (Bergold, 2002). De här tre skrifterna har en gemensam åsikt om att det kan innebära en urholkning av jämställdheten.

Vad gäller teorin så innebär en arbetstidsförkortning för en kvinna som redan arbetar heltid att hon försämrar sin förhandlingsställning gentemot sin partner då hon nu har mer tid. Detsamma kan sägas om specialiseringsteorin och den ekonomiska teorin där det blir än mer rationellt att låta kvinnan ta hand om hushållet. Vad gäller humankapitalteorin är en arbetstidsförkortning snarare positiv med tanke på att kvinnor efter en förkortning inte behöver välja yrken som är möjliga att

kombinera med hushåll och familj. Ur ett genuskonstruktivistiskt perspektiv kan en arbetstidsförkortning tillåta kvinnor att dels ta del av lönearbetet men också att ta huvudansvaret för hushållsarbetet och på så sätt få möjlighet att konstruera genus.

Frågan kvarstår, är en arbetstidsförkortning något som påverkar graden av jämställdhet i hushållen? Olsson (red. 1999) visar att med den frigjorda tiden som blev över efter en förkortning lades bara en halvtimme på hushållsarbete, merparten lades istället på socialt umgänge. Undersökningen från Frankrikes arbetstidsförkortning visade tvärtemot att kvinnorna i större utsträckning lade den frigjorda tiden på hushåll och familj än vad män gjorde. Resultatet från den statistiska analysen i den här uppsatsen visar att det mellan interventions och referensgruppen inte finns några skillnader vad gäller att ta hand om hushållsarbetet. Efter arbetstidsförkortningen har inte kvinnorna i interventionsgruppen tagit större ansvar för hushållsarbetet eller familj. Varken korstabellerna eller regressionsanalyserna kunde visa några skillnader. Det är ett spännande resultat som talar för att en arbetstidsförkortning inte påverkar jämställdheten negativt. Överlag var det få kvinnor som hade tagit på sig mer arbete både i referens- och interventionsgruppen. En orsak till det kan vara att de som den deskriptiva analysen visar redan tar ett väldigt stort ansvar för hushållen. En förkortad arbetstid innebär då att de inte gör mer utan har mer tid på sig att göra samma. Vilket i min mening är en positiv aspekt, mer tid för samma arbete betyder mer tid för återhämtning och möjlighet att göra uppgifter under säkrare former. Om detta stämmer kan man alltså argumentera för att en arbetstidsförkortning har positiva aspekter vad gäller tidsanvändningen men för jämställdheten gör det ingen skillnad.

Något som inte har diskuterats utförligt är att de här variablerna utgår från självskattningsfrågor. Respondenterna har alltså fått placera in sig själva där de anser att de hör hemma. Vilket skulle kunna ta uttryck i exempelvis konstruktion av genus. Att visa att man gör mycket hemma skulle kunna anses vara kvinnligt och likaså tvärtom för männen. Man skulle också kunna diskutera om man övervärderar sig själv, vilket jag personligen tror är en risk.

Arbetstidsförkortningen som studeras i den här uppsatsen varade i ett och ett halvt år och frågan blir hur mycket man hinner ändra på den här tiden. Som Olsson (red. 1999) beskrev i sin studie så ökade exempelvis männens tid i hushållsarbetet initialt med två timmar, men gick sedan tillbaks ner till bara en halvtimme. Hur långvarig en eventuell beteendeförändring blir innan man glider tillbaks i gamla mönster är väldigt relevant. Eller helt enkelt hur stor förändringspotential en sådan här strukturförändring har vore intressant att mäta ytterligare.

9. Slutsats

Analysen visar entydigt att en arbetstidsförkortning varken har en positiv eller negativ påverkan på

hur kvinnor och män förlägger hushållsarbetet. Kvinnor som har genomgått en arbetstidsförkortning tog inte ett större ansvar för hushållsarbetet än kvinnor som inte gick ner i arbetstid. Alltså har det inte en negativ påverkan. Detsamma gällde män, de tog inte heller ett större ansvar för hushållsarbetet trots en mycket lägre initial nivå vad gäller hushållsarbetet. Alltså hade en arbetstidsförkortning inte en positiv påverkan på graden av jämställdhet.

Att analysen innehöll alltför få män och att den bara utfördes på offentlig sektor är två problem som gör att ämnet inte kan anses vara uttömt. Vidare studier med de här två premisserna uppfyllda vore därför relevant.

10. Litteraturförteckning

Kommunal (2006). *Att förlägga sin tid: om arbetstidsmodeller och förkortad arbetstid*. Stockholm: Kommunal

Bergold, Joa (2002). *Arbetstiden - livets gränser: en skrift om jämställdhets- och hälsoaspekter på arbetstidsförkortning*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer

Bildt, Carina, Åkerstedt, Torbjörn, Falkenberg, Anna, Ingre, Michael, Kecklund, Göran, Larsson, Ida, Nyfjäll, Mats & Sandberg, Thérèse (2007). *Arbetstidsförkortning och hälsa: försök med sex timmars arbetsdag inom offentlig sektor*. Stockholm: Arbetslivsinstitutet

Boye, Katarina & Evertsson, Marie (2014). Vem gör vad när? Kvinnors och mäns tid i betalt och obetalt arbete. I Evertsson, Marie & Magnusson, Charlotta (red.) (2014). *Ojämlighetens dimensioner: uppväxtvillkor, arbete och hälsa i Sverige*. 1. uppl. Stockholm: Liber, ss. 158-184

Bryman, Alan (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 1. uppl. Malmö: Liber ekonomi

Djurfeldt, Göran, Larsson, Rolf & Stjärnhagen, Ola (2010). *Statistisk verktyglåda 1: samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Fagnani, Jeanne & Letablier, Marie Thérèse (2006). The French 35-hour working law and the work-life balance of parents: friend or foe? I Perrons, Diane (red.) (2006). *Gender divisions and working time in the new economy: changing patterns of work, care and public policy in Europe and North America*. Cheltenham: Edward Elgar, ss. 79-90

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning [Elektronisk resurs]*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Tillgänglig på Internet: http://www.cm.se/webbshop_vr/pdf/etikreglerhs.pdf

Isidorsson, Tommy (2001). *Striden om tiden: arbetstidens utveckling i Sverige under 100 år i ett internationellt perspektiv*. Diss. Göteborg : Univ., 2001

Jonung, Christina (1998). Yrkessegregering mellan kvinnor och män. I Persson, Inga & Wadensjö, Eskil (red.) (1998). *Glastak och glasväggar?: den könssegregerade arbetsmarknaden : rapport till Utredningen om fördelningen av ekonomisk makt och ekonomiska resurser mellan kvinnor och män*. Stockholm: Fritze, ss. 47-81

Nationalencyklopedin. *Jämställdhet*. Hämtad 2014-05-08 från <http://www.ne.se/lang/jamstalldhet>

Malmberg, Jonas, Byrgren, Maria & Hansson, Mikael (2003). *Kartläggning av arbetstidsförkortningar 2000-2003*. Stockholm: Arbetslivsinstitutet

Tillgänglig på Internet: http://nile.lub.lu.se/arbarch/arb/2003/arb2003_15.pdf

Olsson, Birgitta (1999). *6-timmars arbetsdag med heltidslön i Stockholms stad: vad betyder det för personalen, brukarna och ekonomin?*. Stockholm: Stockholms univ., Företagsekonomiska inst.

Olsson, Birgitta (red.) (1999). *Kortare arbetsdag, hälsa och välbefinnande*. Stockholm: Statens institut för psykosocial miljömedicin (IPM)

Rosengren, Karl Erik & Arvidson, Peter (2002). *Sociologisk metodik*. 5., [omarb. och utök.] uppl. Malmö: Liber

Sanne, Christer (1995). *Arbetets tid: om arbetstidsreformer och konsumtion i välfärdsstaten*. Diss. Stockholm : Nordiska inst. för samhällsplanering

Schyman, G & Schlyter, C. (2010, 29 mars). Kortare arbetstid ett logiskt steg. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2014-04-20 från http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/kortare-arbetstid-ett-logiskt-steg_4497445.svd

Soidre, Tiiu (2009) Kvinnor och män i arbete – differentiering och stratifiering. I Berglund, Tomas, Berglund, Tomas & Schedin, Stefan (2009). *Arbetslivet*. 2., [rev. och uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur

Utredningen om fördelningen av ekonomisk makt och ekonomiska resurser mellan kvinnor och män (1998). *Ty makten är din-: myten om det rationella arbetslivet och det jämställda Sverige* (SOU 1998:6). Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet

Vänsterpartiet. (2013). *Striden om tiden*. Hämtad 2014-04-20 från <http://www.vansterpartiet.se/assets/Striden-om-tiden.pdf>

Wendel, Monica (2002). *Kontroversen om arbetstidsförkortning: en sociologisk studie av tre försök med arbetstidsförkortning inom Malmö kommun*. Lund: Department of Sociology, Lund University